

Umetnost je notranja, skrita velisila. duše in srca, katera objema in ogreva, kakor ljubezen vse narode, torej občečloveška je, nadržasovna in večno mlada. Javlja se po onih redkih izvoljencih, ki jim je to od Boga dano, tiho in skorajda nepoznano, prav kakor ljubezen, ki pa ima svojo pot in svoje zakone. Ne da se uklepati ali diktirati v filistrske šablone niti v kake druge zakone, postavljene od ljudi v izkvarjenim meščanskim okusom in ki so podvrženi modni norosti. Je globoka kakor morje, neizčerpna, živa kakor narava sama in življenje — valovita. Zato tudi vedno zanimiva in privlačna kakor magnet. Čim preprostejša je, za premnoge navidez tem manj razumljiva. Resničen umetnik ustvarja iz sebe, zaradi sebe in za človeštvo, pred vsem pa za svoj narod.

France Gorše, 1942

Mnogo je dandanašnji ljudi, ki brez sramu govore: „Kaj bi hodil v razstavo — saj ne razumem ničesar!“ Jaz pa sem uverjen, da so prav taki ljudje bolj sprejemljivi za lepoto, kakor tisti naočnjakarji, ki pusti in hladni stoje pred sliko ter gobezdajo svoje učeno gobezdanje. Ne pravi se namreč: lepoto razumeti: temveč pravi se: lepoto gledati, poslušati, uživati.

Slepo oko ne bo izpregledalo, če stmi v sonce in dan: za izobrazbo umetniškega čuta ni poglavitno, koliko je človek videl podob, temveč kako jih je gledal... Vsako stoletje, vsako desetletje in vsako leto ima svoj poseben obraz, ki se razodeva ter se mora razodevati v vsaj kulturi, torej tudi v umetnosti. Da je slikal Velásquez kakor Murillo, bi bil Velásquez mazač.

Ivan Cankar, 1910

Peti kulturni večer, sobota 7. julija ob sedmih zvečer, salon Bullrich: FRANCE GORŠE

O kiparjevi osebnosti, njegovem življenju in delu bo ob sklopičnih slikah predaval Marijan Marolt

Šesti kulturni večer, sobota 21. julija ob sedmih zvečer, župnijski salon v Ramos Mejía:

ANTON TOMAŽ LINHART — OB DVESTOLETNICI ROJSTVA
Krstna predstava petdejanske tragedije „Miss Jenny Love“ z uvodno besedo o avtorju in njegovem delu

VREDNOTE

Tretja knjiga — je izšla

Samostojna umetniška razstava BARA REMEC

2. - 14. julija v galeriji „Huemul“, Santa Fe 2237, vse dni razen nedelje.

GLAS SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Leto III. - 9 VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 26. 6. 1956.

FRANCE GORŠE

Gorše je doma tam blizu Sodražice, kjer je prišel na svet leta 1898. Med prvo svetovno vojno je bil vojak in je šele po končanem svetovnem klanju lahko stopil na zagrebško akademijo k Meštroviču v šolo. Ko je nauke končal, se je preselil na Primorsko, prav takrat ko je zlasti primorska inteligenca in še bolj tamošnja pol-inteligenca v vedno večjem številu emigrirala v jugoslovansko Slovenijo. Šele potem, ko mu Italijani niso dali več obstanka, se je preselil v Ljubljano. Zaslovel je že na Primorskem in Ljubljana mu slovesa ni kratila. Zavist, ki je med umetniki bila lepa čednost, kot še marsikod na Slovenskem, se je pred Goršetom nekje ustavila. Prav tako kot kritiki so mu tudi umetniki skoraj brez izjeme priznavali neko prvenstvo med kiparji, čeprav število kiparjev takrat ni bilo ravno majhno. Niti nekaj večjih naročil mu niso zamerili. Ko so se pričele priprave za ustanovitev visoke umetniške šole, ni bilo nobenega dvoma, da bo dobil Gorše prvo mesto profesorja na kiparskem oddelku. Z akademijo ni bilo nič in Gorše je prišel sam učiti. Njegovi umetnostno pedagoški uspehi so preseglj rezultate prejšnjih dveh zasebnih akademij, Wolfove in Jakopič-Sternenove. Razočaranje z okupacijo ga je podžgalo najprej z veličastnimi osnutki, pozneje pa vendar nekoliko deprimiralo. V osvobodilni borbi je kot Bara Remec vedel, kje mu je mesto in nas je tudi zvesto spremljal v begunstvo. Takoj je v moniškem taborišču opremil kapelo in se lotil poučevanja na begunski gimnaziji. Več let je potem poučeval na tržaškem učiteljski in na gimnaziji. Vcepil je mladi primorski inteligenca solidno umetnostno izobrazbo. Zdaj pa živi že nekaj časa v Clevelandu. Odtod je hodil kipariti v slovensko torontsko cerkev in tam ustvarja nova dela, ki po svoji mladostni svežini preserečajo vse, ki jih zagledajo. Gorše preživlja spet enega viškov v svojem ustvarjanju.

Naš kipar je zelo mehka duša, po značaju ljubezniv in ponižen. Ni tako plah kot je bil njegov predhodnik Bernekar, pa vendar nežen in skromen. (Prav zaradi teh lastnosti se ga niso upali zavidati.) Toda za vso ljubkostjo njegove osebnosti kljuje izredna ustvarjalna sila. Ta človek se menda nikoli ne odpočije. Morda večasih nekoliko popusti, toda prav takrat se v njem nabirajo nove moči, s katerimi potem spet plane na dan. Življenjski opus tega velikega umetnika je že zdaj ogromen. Pa nikjer ni sledov utrujenosti. Zadnjič je nekdo sporočil bojazen, da se bo Gorše „pofrančišknil“. Kmalu nato je poslal slike za drugo številko prvega letnika Meddobja. Ne samo mi, tudi v domovini so strmeli nad njegovo stvariteljsko pomlajenostjo. Pa je manjkal takrat torontski križev pot. Res smo dobili risbe Križevega pota, ki jih je izdala Slovenska kulturna akcija s Kosovo pesnitvijo vred. Zdaj ko smo dobili v Buenos Aires tudi fotografske posnetke reliefov iz Marije Pomagaj v Torontu, smo še bolj navdušeni nad razvojem kiparja in nad prizadevnostjo dr. Kolariča pa njegovih sodelavcev, ki so slovenskemu umetniku v izgnanstvu omogočili to veledelo. Po torontski eri je pa Gorše znova zrasel. Najnovejša dela ga dvigajo še čez ves že itak ogromni opus preteklih let.

France Gorše ni nikoli miroval in se ni zadovoljil nikoli s prejšnjimi dognanji in uspehi. Vedno znova se je poglobljal v reševanja kiparskih problematik. Ze Ložar je napisal pred vojno, da se je kipar po akademiji znova sam začel učiti — vsaj smisel tiste Ložarjeve opombe je nekako tak — in podobno je potem še večkrat začel in to vedno z uspehom. Tudi pri Meštroviču smo lahko ugotovili podobno umetniško pot. In je zanimivo, da se je prav zadnje dni lotil Gorše Meštrovičevega portreta; portreta tega velikega učitelja, ki se mu je po odhodu iz Zagreba precej oddaljil, pa ga je zdaj z njim spet združila ista nevzdržna sla po kiparski popolnosti, po iskrenosti umetnostnega izživljanja. Ne upamo se staviti Goršeta v isto vrsto z njegovim nekdanjim učiteljem — tudi Hrvati nimajo našega Plečnika — toda Gorše je vreden učenec velikega mojstra in ga dosega vsaj v pristni predanosti umetnosti, hčerki božji.

France Gorše je velik ponos in tolažba razseljenim Slovencem.

M. M.

naši ustvarjalci

BARA REMEC, akademska slikarka, naša ustvarjalna članica in profesorica na umetniški akademiji Kulturne akcije, bo v ponedeljek 2. julija 1956 odprla novo samostojno razstavo svoje umetnosti v galeriji Huemul, v Buenos Airesu. Predstavila bo predvsem olja, ki jih je ustvarila v času svojega letošnjega poletja v gorski, indijanski vasi San Martín de los Andes, na argentinsko-čilski meji.

FRANCE PAPEŽ, literarni nagradenec prvega nagradnega knjižnega razpisa Slovenske kulturne akcije in ustvarjalni član literarnega odseka je dokončal pesniški prevod svetovno znane sodobne drame „The Cocktail Party — Družba pri koktailu“, ki ji je avtor angleški pesnik in dramatik T. S. Eliot. Prevod je ponudil gledališkemu odseku, ki je uprizoritev tega svetovnega odrskega dela že sprejel v svoj delovni načrt.

doma in po svetu

Narodna Galerija v Ljubljani je priredila razstavo beneških slikarjev in italijanskih mojstrov iz renesanse (Tizian, Tintoretto). Razstava, kot pravijo kritiki, je bila med najpomembnejšimi umetnostnimi dogodki v zadnjem desetletju.

Nace Šumi je napisal knjigo: Arhitektura secesijske dobe v Ljubljani. Kritika ob tej knjigi opozarja, koliko je bilo možnosti, da bi se Ljubljana v tej dobi arhitektonsko razvila, pa so bile te prilike zamujene.

Pesniki iz južne Francije imajo posebno literarno nagrado „Prix Mistral — Mistralova nagrada“. Dobi jo pesnik, ki je spesnil tisto leto najlepšo pesnitev v narečju južne Francije. Letos je prejel nagrado André Chamson, ki ni pesnik, ampak pisatelj. Napisal pa je pesem in jo poslal žiriji. Prejel je nagrado za pesem „Le Rameau du sapin noir — Veja črne smreke“.

Jean Vilar je vodja ljudskega gledališča v Parizu. Naslov si je nadel takrat, ko je najel največjo zborovalno dvorano v Parizu (bivši Trocadero) in jo spremenil v gledališče. Tu je v nekaj letih ustvaril najpomembnejše predstave francoske sodobne dramske umetnosti. V njegovi gledališki skupini nastopata Gerard Philipp in Maria Casares. V maju se je skupina podala v Bordeaux, kjer je Vilar sklenil izvesti Festival dramske umetnosti. Prva predstava pa bo delo Čehova, ki je bilo dosedaj neznano. Vilar je delu dal naslov „Čudaški gospod Platonov“. Kritiki pa navajajo, da delo ni ravno kaka novost, ampak je le prva verzija „Črešnjevca vrta“. Vendar je za

VSE BRALCE „GLASA“ VABIMO, da naroče
KNJIŽNA IZDANJA SLOV. KULTURNE AKCIJE
za leto 1956/57 (tretji letnik):

France Balantič: V OGNJU GROZE PLAPOLAM (pesmi) — Zorko Simčič: ČLOVEK NA OBEH STRANEH STENE (novela) — France Papež: OSNOVNO GOVORJENJE IN PETJE (pesmi) — Ruda Jurčec: LJUBLJANSKI TRIPTIH (roman) — * * *: IZVIRNI SLOVENSKI ROMAN — MEDDOBJE (revija) — VREDNOTE (zbornik) — GLAS (štirinajstdnevnik).

NAROČNINA:

Argentina: Broširano 260 pesov, v platno vez. 300 pesov.
Južna Amerika: Broš. 300 pesov, v platno vez. 340 pesov.
Italija: Broširano 5.800 Lir, v platno vezano 6.500 Lir.
Avstrija: Broširano 260 šilingov, v platno vez. 300 šil.
Francija: Broširano 4.200 frankov, v platno vez. 5.000 fr.
USA in Kanada: Broširano 16 dol., v platno vez. 18 dol.
Anglija, Avstralija: Broš. 6 funtov, v plat. vez. 7 funtov.

Najzanimivejša slovenska knjiga v zamejstvu

Bertoncelj - Arko

DHAULAGIRI

ki popisuje slovenski vzpon na najvišji doslej še nedoseženi vrh Himalaje, je izšla.

Vsi so soglasni v hvali te knjige. Naj ne bo slovenske knjižne police brez nje! V Argentini jo dobite v pisarni Slovenske kulturne akcije v Ramos Mejía, v Dušno-pastirski pisarni in pri poverjenikih.

Izven Argentine bo knjika na razpolago v avgustu, prav tako pri poverjenikih.

Opozorilo slovenskim duhovnikom!

Po dobrotni naklonjenosti slovenskega duhovnika iz ZDA morete poravnati naročnino za izdanja Slovenske kulturne akcije po opravljanju intencij. Pišite v zadevi blagajniku Slov. kult. akcije, Ladislav Lenček CM., Cochabamba 1467, Buenos Aires, Argentina.

uprizoritev veliko zanimanje, zlasti zaradi tega, ker bosta glavni vlogi igrala Jean Vilar in María Casares.

Ernest Hemingway, ameriški pisatelj in Nobelov nagradenec za l. 1954, je pristal na ponudbo italijanskega filmskega režiserja Leon-tisa, ki je pravkar dokončal snemanje Tolstojevega romana „Vojna in mir“, da bo nastopil kot glavni igralec v velikem potopisnem filmu, čigar snov je vzeta iz potovanja Marka Pola na Daljni Vzhod. Hemingway, ki bo za film pripravil tudi scenarij, bo igral vlogo modernega Marka Pola — potovanje bo namreč v naših dneh

—, ki svoje popotne vtise v besedi in podobi s platna podaja publiki.

„Ameriško narodno gledališče in akademija“ je pod svojim okriljem zbralo 40 gledališč in napravilo poseben načrt za krožno gostovanje v 40 mestih. V štirih večjih središčih (New York, Chicago, Los Angeles, Filadelfia) bi se povežalo deset gledališč, vsako bi naštudiralo deset del in šlo potem gostovat v 40 manjših mest. Vsaka skupina bi igrala teden dni v enem kraju in nato šla drugam, in bi ji sledila druga. Tako bi vsako mesto videlo 40 različnih del. Upajo, da se bo s tem zanimanje za gledališko umetnost zelo dvignilo.